

Gilde Utrecht Nieuws

Redactioneel

Colofon

Gilde Utrecht is een vrijwilligersorganisatie van vijftigplussers waarin ongeveer tweehonderd mensen hun ervaring - opgedaan in werk en hobby - belangeloos inzetten voor Utrechtse stadgenoten.

Aan dit nummer werkten mee

Rob Heerdink, Gerlofke Hekelaar, Henk van Hilten, Marie-Louise Kuijpers, Hans Marcelis, Lisandro Susana, Tuba Teylan, Martijn Verviers, medewerkers ZiZo, eigenaren en medewerkers diverse Brocante-winkels in Utrecht

Redactie

Thom van Rossum, Cor van Santen, Aart de Veer en Nienke Willemsen

Secretariaat

Gilde Utrecht, Lange Smeestraat 7, 3511 PS Utrecht. Tel. 030 234 32 52
e-mail balie@gildeutrecht.nl
website www.gildeutrecht.nl

Drukkerij

Drukkerij All Print te Utrecht

Oplage

250 exemplaren

Sluitingsdatum kopij jaargang 24 nummer 4

1 november 2023

Foto omslag

foto: Geert van Beek
Stadskraan bij de Monicabrug

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden kopij in te korten. De inhoud van de ingezonden kopij valt buiten de verantwoording van de redactie.

In het vorige nummer stond een oproep aan de lezers een nieuwe naam te bedenken voor dit blad - Gilde Utrecht Nieuws -, omdat er verwarring alom is over de begrippen 'nieuwsbrief', Gilde Nieuws en Gilde Magazine Nederland. Er zijn nu enkele suggesties binnengekomen waarover de redactie zich gaat buigen. Hierbij wordt u nogmaals uitgenodigd om na te denken over een naam die de lading van ons vrijwilligerswerk dekt. Een cadeaupakket van Gilde Utrecht is de beloning voor degene die de nieuwe naam van jaargang 2024 heeft bedacht.

In dit nummer speelt zich veel af op en om de Oudegracht waar ouwe meuk, antiek, curiosa en kitsch hun weg vinden naar nieuwe eigenaars maar waar ook een bijzonder 'etablisement' is gevestigd. Tijdens de voorjaarsbijeenkomst heeft onze voorzitter de uitslag van de enquête onder alle vrijwilligers toegelicht; de belangrijkste uitkomsten staan in dit nummer. Samenwerking tussen bibliotheek en het Gilde leidt tot interessante ontwikkelingen. In dit zomernummer twee columns en een uitzonderlijke uitslag van de puzzel. Kortom weer een boeiend geheel met verrassingen.

THOM VAN ROSSUM

Inhoud

			pag		
Redactioneel	2	Taal en conversatie	12		
		De bieb voor Rob en Tuba			
Nieuws uit de Lange Smeestraat	3	Problem? No problem?			
Ouderwets wordt vanzelf weer modern					
Wat doen onze vertrouwens-		In de schijnwerper	14		
contactpersonen		ZiZo is veel meer dan horeca			
Fotoverslag van de voorjaarsbijeenkomst		Samenwerking bibliotheek en Gilde			
		smaakt naar meer			
Van de bestuurstafel	6	Antiek, curiosa en kitsch op en om de			
Wat doen onze vertrouwens-		Oudegracht			
contactpersonen					
Bestuurswerk? Misschien niet		Geef de pen eens door	20		
spectaculair, wel noodzakelijk!					
De temperatuur opgenomen		Column van Han Davidse	21		
Column van Thom van Rossum	8	Puzzel / Tip	22		
Rondleidingen	9	De achterpagina	23		
Het Utrechts Conservatorium					
Oude vrijstad Vianen					

Ouderwets wordt vanzelf weer modern

Op de middelbare school had ik een geschiedenisleraar die altijd dezelfde vaalblauwe Terlenkabroek droeg met daarbij een kort jasje met een flinke kraag met afgeronde punten in dezelfde druilerige kleur van hetzelfde 100% synthetische materiaal. Dit ensemble zag eruit alsof het al zeker 20 jaar uit de mode was en dat was het volgens hem ook. Daarbij droeg hij een bril met meekleurende glazen in een gigantisch dik montuur. In mijn ogen zag hij er volslagen belachelijk en vooral zeer ouderwets uit. Maar betoogde hij: 'als ik het maar lang genoeg draag wordt het vanzelf weer modern'. Op zich had hij daar wel een punt, het pak en de bril zouden nu een comeback kunnen maken als hippe vintage. Of hij het pak lang genoeg heeft kunnen dragen om weer als 'hip en happening' door het leven te kunnen is maar zeer de vraag, want hij zat toen ik op de middelbare school zat (wij spreken over de jaren '80) al tegen zijn pensioen aan. Toch jammer, want ondertussen schieten in het huidige tijdsgewricht de vintagewinkels als paddenstoelen uit de grond en daar had hij met een beetje geluk nog een tof Terlenkapak in een andere fletse kleur op de kop kunnen tikken. Zo kan ik wel meer voorbeelden geven van dingen die een - wellicht wat onverwachte - comeback maakten. Wat te denken van cassettebandjes (overigens een deels Nederlandse uitvinding). Er is nog altijd een cassettebandjesfabriek in Nederland die het de afgelopen jaren drukker en drukker kreeg nu allerlei wereldsterren hun muziek weer willen uitbrengen op... cassettebandjes!

Ander voorbeeld: Het schijnt dat het sinds een paar jaar onder millennials weer helemaal hot is om postzegels te verzamelen! Millennials: mensen die geen brief meer hebben verstuurd. En wat te denken van de Smurven, Barbapappa, tuinbroeken en snorren... Die laatste had ik niet verwacht terug te zien, maar na de baard is onder jonge

mannen een kloeke snor formaatje Magnum P.I. weer helemaal hip. Een comeback die er wat mij betreft met kop en schouders bovenuit steekt is die van ABBA. Niet alleen brachten ze veertig jaar na hun laatste plaat een nieuw album uit, ook geven ze weer concerten als avatars, of eigenlijk Abbatars zoals ze het zelf noemen. Een combinatie van retro en ultramodern, wie doet ze dat na? Goed, zo kan ik nog wel even doorgaan, maar dat ga ik niet doen, want dit verhaal gaat ergens naar toe. Dit hele verhaal brengt mij namelijk bij een grijze metalen kaartenbak op het Gildekantoor...

Toen ik in 2019 bij Gilde Utrecht begon, was hij me al opgevallen: een grijs metalen kaartenbak van ongeveer 20 cm breed met een vergeelde sticker waarop staat AANBIEDERS. De kaartenbak ziet eruit alsof hij thuishoort op een kantoor ergens diep in de vorige eeuw, op een bureau naast een typemachine, of als adresboekje bij de fax (een apparaat dat ook rijp is voor een glorieuze comeback?). In de bak zitten, hoe kan het ook anders, kaarten en op die kaarten staan de namen van de taalvrijwilligers die Samenspraak doen. Ook kunnen er op de kaarten de data van de koppelingen met een deelnemer genoteerd worden en een paar regeltjes over de kennis/kunde en ervaring van de vrijwilliger in kwestie. Er is ook nog ruimte voor 'opmerkingen (met potlood invullen) inzake ziekte, tijdelijke afwezigheid e.d. met datum erbij'. Wat een ouderwets systeem, zou je zeggen. Kan die kaartenbak niet eens weg, want al deze informatie zit tegenwoordig toch in de computer? Of beter gezegd in The Cloud (wat eigenlijk ook een compu-

DE KAARTENBAK

ter is, maar dan ergens in een weiland in een gigantisch energie slurpend datacentrum). Nee, de kaartenbak kan niet weg want de kaartenbak blijkt keer op keer de meest betrouwbare bron van informatie te zijn. Als we iets echt niet kunnen vinden: de kaartenbak. Is deze vrijwilliger nog actief? De kaartenbak. Was dat niet die vrijwilliger die ooit... de kaartenbak.

De kaartenbak is hier bij het Gilde nooit weggeweest en als je maar lang genoeg wacht wordt hij vanzelf weer modern. Met de opkomst van Artificial Intelligence en daarmee de vraag wat nog echt is en wat niet zal onze kaartenbak vast nog decennia lang de enige echt betrouwbare bron van informatie zijn, dus wij koesteren de kaartenbak. Ik voorspel dat we over een jaar of vijf de comeback van de kaartenbak in het gehele bedrijfsleven gaan beleven. Dan komen er waarschijnlijk cursussen over hoe je met kaartenbakken kunt werken en systemen met gekleurde, voorbedrukte kaarten etc. Mag dan meteen ook de zachtgrijze PTT telefoon met telefoonhoorn weer terug? Die lag zo lekker tegen je oor... Uren kon ik bellen met vriendinnen en later met vriendjes met die hoorn tegen je oor. Ik heb er thuis nog eentje staan, maar de draaischijf werkt niet meer. Zo jammer.

GERLOFKE HEKELAAR

'DE BALIE' OP BEZOEK BIJ HET ARBORETUM IN DOORN

FOTO: OETSIA VAN DER WIJK

Elk jaar gaan de baliemedewerkers samen op stap. Dit jaar was het team van de donderdag (Karen, Oetsia en Nanda) aan de beurt om het uitje te organiseren.

Het werd een heerlijke, zonnige dag die we doorbrachten in het Arboretum in Doorn, waar we van alles hoorden over de bomen in dit bomenmuseum. We sloten de dag af met een uitgebreide lunch op een terras.

Wat doen onze vertrouwenscontactpersonen?

Onze taalvrijwilligers werken vaak met mensen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Zij zijn bijvoorbeeld gevlucht, hebben heftige dingen meegemaakt, spreken de taal nog niet goed en zijn onzeker over hun toekomst. Deze mensen moeten erop kunnen vertrouwen dat de vrijwilliger aan wie ze gekoppeld zijn het beste met hen voor heeft en geen misbruik zal maken van de ongelijke verhoudingen. Andersom moet ook de vrijwilliger zich veilig en gerespecteerd voelen bij zijn of haar deelnemer.

Dit gaat gelukkig bijna altijd goed. Helaas komt het soms voor dat het niet goed gaat; dat iemand zich in het nauw gedreven, geïntimideerd of onveilig voelt. Dat kan gelden voor de deelnemer, maar zeker ook voor de vrijwilliger. Voor dit soort gebeurtenissen hebben wij sinds kort twee vertrouwenscontactpersonen: Willeke en Simon. De vertrouwenscontactpersoon

(VCP) biedt de mogelijkheid om in vertrouwen over grensoverschrijdend gedrag zoals pesten, discriminatie of (seksuele) intimidatie te praten. De VCP onderzoekt waar de persoon in kwestie terecht kan met zijn of haar hulpvraag en welke stappen genomen kunnen worden. Een VCP is dus net even anders dan een vertrouwenspersoon; de VCP biedt een luisterend oor en verwijst

indien nodig door. Heb je een probleem en zoek je een luisterend oor, of heb je echt een serieuze klacht? Mail dan naar vcpgildeutrecht@gmail.com. Willeke of Simon zal dan contact met je opnemen. Bovenstaande geldt overigens niet alleen voor de taalvrijwilligers. Alle vrijwilligers (en deelnemers) van het Gilde kunnen contact opnemen met Willeke of Simon als het een serieuze klacht betreft.

Voorjaarsbijeenkomst 12 mei 2023

Het maandagteam van de balie ontvangt de vrijwilligers.

Ontmoeten en bijpraten.

Corrie, Marie-Louise en Margot worden in het zonnetje gezet voor hun 12½ jarig jubileum.

Ton Viguurs is al 30 jaar actief voor het Gilde!

Van Piekeren zingt ons toe.

Een goed gevulde zaal Gildevrijwilligers.

Bestuurswerk? Misschien niet spectaculair, wel noodzakelijk!

Ditmaal een kort stukje over het bestuurswerk, naast het verslag van de vrijwilligersenquête elders in dit nummer. Daarbij begin ik met de opmerking van enkele geënquêteerden dat zij niet zoveel zicht hebben op wat het bestuur doet.

In deze rubriek wordt periodiek verteld wat er zoal op de agenda van de bestuursvergaderingen stond in de voorafgaande periode. Belangrijke besluiten resulteren soms in aparte berichten die, vanuit het kantoor, naar alle Gildevrijwilligers worden gestuurd; bijvoorbeeld over nieuwe afspraken en regelingen. Uit deze berichten wordt hopelijk duidelijk dat het bestuur het als zijn taak ziet om enerzijds te zorgen voor randvoorwaarden waardoor de activiteiten kunnen doorgaan (denk hierbij aan onze contacten met de gemeente en andere samenwerkingspartners; het bestuderen van overheidsregels en voorschriften en eventuele toepassing hiervan in onze eigen documenten; en het aanvragen en verantwoorden van subsidie). Anderzijds wil het bestuur zicht houden op de praktijk van alle plannen en activiteiten binnen het Gilde. Daarom is een paar jaar geleden besloten dat bestuursleden

bij voorkeur actief zijn in een van de clusters of coördinatiecommissies.

In de afgelopen maanden lagen als onderwerpen op de bestuurstafel: afronding van het jaarverslag en de jaarrekening 2022; preventie- en integriteitsbeleid; mogelijke extra bronnen van inkomsten; voorbereiding en verwerking van de enquête en de organisatie van de voorjaarsbijeenkomst.

Dit naast de periodieke bespreking van de financiën en een vast 'rondje' langs de verschillende coördinatiecommissies en andere overlegvormen.

Bij al deze onderwerpen is vanzelfsprekend de inbreng van de directeur onmisbaar en belangrijk.

Al met al misschien niet erg spectaculair, maar wel noodzakelijk. Voor ons als bestuur geldt als leidraad dat we er zijn om het werk van anderen mogelijk te

HANS MARCELIS

FOTO: NIENKE WILLEMSSEN

blijven maken en vooruit te kijken naar toekomstige ontwikkelingen. Wie meer wil weten kan met vragen of suggesties altijd bij ons terecht.

NAMENS HET BESTUUR
HANS MARCELIS

De gemeente op bezoek

Dit voorjaar kwamen onze contact personen van de gemeente op bezoek om met onze vrijwilligers te praten over het Gildewerk. Er waren verschillende taalvrijwilligers maar ook taaldeelnemers en een rondleider die elk hun ervaringen deelden.

Het is voor de gemeente belangrijk om de organisaties die subsidie ontvangen goed te monitoren om zo een continue steun te kunnen garanderen.

Het praten met vrijwilligers en deelnemers over hun ervaringen en wensen is dan een nuttige aanvulling op ons jaarverslag.

'DE GEMEENTE' OP BEZOEK!

FOTO: HANS MARCELIS

De temperatuur opgenomen

Bij de voorjaarsbijeenkomst op 12 mei is verslag gedaan van de enquête die in het voorjaar onder alle vrijwilligers is gehouden. Voor wie daar niet bij was of het vanaf zijn of haar zitplaats niet kon lezen volgen hier de belangrijkste uitkomsten.

Respons

Met 67 ingevulde enquêtes komen we op een respons van 34%. Dat is wat minder dan de vorige keer in 2016 toen de respons 55% was. Maar door de gelijkmatige verdeling van inzendingen over rondleiders, taalaanbieders, baliemedewerkers en overige vrijwilligers mogen de uitkomsten representatief genoemd worden. Ook zagen we onder de respondenten een goede mix van mensen die nog maar kort bij het Gilde zijn en vrijwilligers die al veel langer actief zijn.

Kwaliteit en bekendheid van het Gildewerk

Driekwart van de invullers denkt dat de kwaliteit van het Gildewerk goed is, waarbij een deel aangeeft dat het natuurlijk altijd nog beter kan en er gewerkt moet blijven worden aan kwaliteitsverbetering. De meeste andere respondenten kruisten het vakje *neutraal* aan en gaven aan het moeilijk te kunnen beoordelen. Ontevreden over de kwaliteit van het Gildewerk is bijna niemand. Volgens velen valt er wat betreft de bekendheid van het Gilde nog wel wat te halen. Niet alleen op het gebied van de rondleidingen, maar juist ook op het terrein van ons taalaanbod.

Communicatie

De meeste mensen zijn tevreden of zeer tevreden over de communicatie tussen de organisatie en de vrijwilligers. Men zegt goed op de hoogte te worden gehouden en het persoonlijk contact met de medewerkers van de balie en van het kantoor wordt hoog gewaardeerd.

Inzet en werk van commissies, balie, kantoor en bestuur

Er is veel lof voor het werk van de overkoepelende commissies en de vrijwilligers die ze bemensen, al hebben sommigen niet veel zicht op wat het bestuur doet. Het woord *professioneel*

valt in de beantwoording van deze vraag vaak. Slechts een enkeling heeft minder goede ervaringen met het werk van de verschillende commissies.

Betrokkenheid

Het overgrote deel van de vrijwilligers voelt zich betrokken of zelfs zeer betrokken bij het Gilde. Slechts een of twee laten weten zich niet of nauwelijks betrokken te voelen.

Ondersteuning en begeleiding

Op deze vraag antwoordde bijna de helft van de invullers dat de ondersteuning en begeleiding *ruim voldoende* zijn. Voor de andere helft geldt de ondersteuning, zeker in de beginperiode, als *voldoende*. Het gaat hierbij vooral om het werk en de aandacht van de coördinatiecommissies voor de vrijwilligers. De balievrijwilligers zijn erg positief over de steun binnen het Gildekantoor.

Toegevoegde waarde van het Gildewerk

De antwoorden op deze vraag komen treffend overeen met de Gildedoelstellingen. Men is blij met de mogelijkheid om kennis en ervaring in te kunnen zetten voor anderen. Het Gildewerk geeft structuur aan het dagelijks leven en levert prettige contacten op. Ook blij je lichamelijk en geestelijk actief en voel je je nuttig voor de samenleving. Taalaanbieders waarderen de kennismaking met andere culturen.

Bredere inzet voor het Gilde

De titel van de enquête luidde *tevredenheid en betrokkenheid vrijwilligers*, waarbij de betrokkenheid tweeledig is: je betrokken voelen bij de organisatie vanuit het vrijwilligerswerk dat je doet, maar ook wilden we graag een indruk krijgen van de inzetbaarheid van meer mensen voor het coördinerende en organiserende werk dat moet worden gedaan.

Het blijkt dat minder dan de helft van de respondenten zich, naast de eigen activiteiten binnen het Gilde, wel eens heeft ingezet voor commissiewerk of de organisatie van activiteiten. Twaalf mensen geven aan dat misschien in de toekomst wel te willen doen, afhankelijk van de concrete vraag. Maar er zijn ook vrijwilligers die heel eerlijk te kennen geven vergaderen, besturen en coördineren niet aantrekkelijk te vinden en blij zijn dat anderen dat doen. Bij de presentatie op 12 mei is benadrukt dat voor een vrijwilligersorganisatie ook inzet op deze terreinen onmisbaar is.

Gilde Utrecht Nieuws

Zowel de inhoud als de vormgeving van ons vrijwilligersblad worden algemeen geroemd. Men ziet het ook als een bindmiddel binnen de organisatie.

Conclusie

De combinatie van tevredenheid en kritische zin toont dat ons Gilde een gezonde organisatie is. Wel lijkt het erop dat velen vooral blij zijn met de mogelijkheid de eigen belangstelling en ervaring te gebruiken en met de rol die Gilde daarbij als 'bemiddelaar' speelt. Dat een vrijwilligersorganisatie ook op andere punten om een actieve inbreng vraagt lijkt minder algemeen gezien te worden. Het Gildebestuur is blij met de inbreng van de invullers en zal zowel aan de algemene punten als aan individuele suggesties en opmerkingen de komende tijd aandacht besteden.

Tegelijkertijd roepen wij iedere vrijwilliger op om nog eens na te gaan welke bijdrage hij of zij aan het geheel zou kunnen leveren in langer of korter verband. We hopen op reacties en gaan het gesprek dan graag aan.

HANS MARCELIS

Afscheid van het bestuur

De vier jaren zijn al bijna voorbij. De vier jaren dat ik bestuurslid was van het Gilde. Nog niet zo lang was ik rondleider toen ik al gevraagd werd lid te worden van de Coördinatie-Commissie Rondleiders (CCR). Dat vond ik een eer en bovendien een mogelijkheid mee te denken over het werk van de rondleiders. Na een jaar werd mij gevraagd kandidaat te zijn voor een bestuursfunctie. Dat ging allemaal nogal snel naar mijn zin. Daar kwam bij dat ik net vier jaar voorzitter was geweest van een vereniging van eigenaren en dan wil je graag die verantwoordelijkheid eens kwijt. Het bestuur van het Gilde moet zorgen voor de continuïteit, saamhorigheid,

eensgezind beleid en een goede werksfeer voor bijna 200 vrijwilligers. Daar moest ik wel even over nadenken. De toenmalige voorzitter was volhardend en overtuigend. Na zijn aftreden zou het bestuur nog uit twee personen bestaan en er was behoefte aan nieuw bloed. Voordat ik nee kon zeggen werd ik aspirant bestuurslid, dan kon ik daarna nog altijd mij terugtrekken. Een slimme zet. Na enkele vergaderingen voelde ik mij helemaal thuis en werd ik echt bestuurslid met de aankondiging dat vier jaren te zullen doen. Ik had geen bijzondere bestuurszaak en voelde mij vrij om, met in achtneming van bovengenoemde taak van het bestuur, steeds de zaken die in mij

opkwamen op tafel te brengen. Niet altijd met succes en daarvoor ben je ook een team. Maar diverse zaken werden wel serieus opgepakt en uitgevoerd. Het waren ook wel bijzondere vier jaren. Corona speelde een belangrijke rol en ook de gemeente kreeg andere gedachten over subsidiëring. Beide zaken heeft het Gilde goed doorstaan en daarmee kijk ik terug op vier boeiende jaren. Het is nu tijd dat een ander weer met frisse nieuwe ideeën toetreedt en daardoor het Gilde nog beter en leuker maakt. Dank aan allen die mij de gelegenheid gaven vier jaar bestuurslid te zijn.

TON VERHAGEN

COLUMN

Lood en oud ijzer

In het hart van Utrecht stond ruim tachtig jaar geleden mijn wieg, en dat was aan de Oudegracht. Ik heb daar tot mijn twintigste gewoond. Ik kan dus wel zeggen dat ik de buurt ken. Mijn zakgeld was indertijd niet ruim bemeten en dan word je wel inventief om andere bronnen van inkomsten te zoeken. De voddendbazen en handelaren in oude meuk, met name in Haverstraat, Springweg en Strosteege, heb ik van dichtbij meegemaakt. Sterker nog, het was mijn werkterrein... Ik probeerde namelijk wat bij te verdienen met de verkoop van lood en oud papier, maar ook van voddendbazen en afgedankte elektrische apparaten. Zo heb ik een keer een stofzuiger naar 'Joop die alles koopt' in de Haverstraat gebracht. Maar het kan ook een andere

Joop zijn geweest die zich in dezelfde straat afficheerde als Joop de Lor. Toen ik voor zijn winkel stond, had hij wel de deur los maar gaf niet thuis. Ik liep wat verder de winkel in met dat zware ding in de hand en de blik op oneindig, maar had toen niet in de gaten dat het kelderluik openstond. En zo belandde ik met veel geraas een verdieping lager. Drie dagen later heb ik - half kreupel - het apparaat alsnog kunnen verpatsen voor een rijksdaalder.

Ook lood was een gewild object. In een oude ijzeren beker smolt ik boven het gasfornuis lege tubes van tandpasta en andere producten met een loden omhulsel. Dat pruttelde dan vrolijk boven het vuur totdat er een kokende brij ontstond die zeer moeilijk aan

te pakken was. Gas uitgedraaid en wachten tot de prut afgekoeld was. En met dat klompje naar de opkoper die het op de weegschaal legde en er mij twee kwartjes voor gaf. De buurt is voor mij nog steeds waardevol omdat die zo bijverdienstelijk is geweest. Als ik nu in de buurt rond Springweg, Haverstraat en Strosteege ben, zie ik in gedachten al die verdwenen winkels van bakker, melkboer, groenteman, fietsenmaker, bakfietsverhuurder, schoenmaker en olieboer waar ik petroleum kocht voor mijn Aladinkachteltje.

THOM VAN ROSSUM

Het Utrechts Conservatorium

In de laatste zonnestralen van 18 april staat een grote groep enthousiaste Gildeleden te wachten om binnengelaten te worden in het gebouw van het Conservatorium aan de Mariaplaats. Voor Utrechters het K&W-gebouw.

Wanneer Alfred Sturkenboom de deelnemers heeft gecheckt met de namen op zijn lijst, kunnen we naar binnen. Onder begeleiding van een medewerker/student van het Conservatorium doorkruisen we het gebouw en komen aan op de eerste verdieping in een podiumzaal, waar we worden ontvangen met luide muziek van Brahms.

We worden welkom geheten door Frank de Munnik, docent aan het Conservatorium. Hij besluit ons geen rondleiding door het gebouw te geven, want volgens Frank is er niets bijzonders te zien. Alleen maar kamers en ruimten, wel of niet op slot. Daarvoor in de plaats trakteert hij ons op het verhaal over het ontstaan van het Conservatorium in Utrecht, doorspekt met foto's, filmbeelden en bijbehorende muziek. Een goed verhaal met heel veel informatie.

Maar hoe maak ik van al die feiten,

namen, jaartallen en anekdotes een leesbaar verhaal voor jullie, lezers van dit blad?

Hierbij een chronologische opsomming van de gebeurtenissen en feiten die de grondslag vormen van het Utrechts Conservatorium zoals we het nu kennen. Want rondleiders houden toch vooral van jaartallen en feiten.

Het verhaal begint met de cellist Peter Rudolf Bekker (1828-1873) en componist/dirigent Richard Hol die samen een muziekschool oprichten in Utrecht. Deze was gehuisvest in huize Keiserryck. In de ruïne van het koor St.-Marie op de Mariaplaats vonden

CONSERVATORIUM

FOTO: NENKE WILLEMSSEN

muziekuitvoeringen plaats.

In 1845 start de bouw van een muziekgebouw op de Mariaplaats. Het gebouw wordt op 20 maart 1847 feestelijk in gebruik genomen met de uitvoering van *Symphonie Nationaal* van componist Henri Litolf (1818-1891), entree f 1,50.

De grote zaal moet door de verlichting van vele gaspitten geschitterd hebben.

In 1853 geeft Clara Schumann er een pianorecital. Samen met haar man Robert verblijft ze in hotel Kasteel van Antwerpen, om twee weken later een tweede stadsconcert te geven. Tijdens hun verblijf in Utrecht wordt er op een avond een serenade gebracht door bewonderaars onder hun hotelkamerraam.

In de beginperiode was op de Mariaplaats naast het muziekgebouw een plaats waar de kippen- en geitenmarkt werd gehouden. Ook de tram kwam langs via de Zadelstraat, in twee richtingen.

BRAHMS ACHTER DE VLEUGEL

TEKENING: HENK VAN HILTEN

Het gebouw voor Kunsten & Wetenschappen werd niet alleen voor muziekkuitvoeringen gebruikt, maar het had ook een publieke functie. In 1865 hield Nicolaas Beets er een pleidooi voor het afschaffen van de slavernij.

Johannes Brahms (1833-1897) bezocht veelvuldig de stad Utrecht, daar ontmoette hij Julius Röntgen (1855-1932), de componist en dirigent. Brahms mocht, als hij in Utrecht was, logeren bij een familie die woonde op het Lucasbolwerk. De vrouw des huizes vond de hotels in Utrecht niet geschikt. Ook bij de familie Engelman op de Maliebaan 52 was Brahms een geliefde gast. Op weg vanaf het Lucasbolwerk naar de Mariaplaats kom je door de Minrebroederstraat en wat was het fijn om even bij de firma Haak binnen te wippen, dan werd er muziek gemaakt; de heer Haak speelde viool en Brahms piano. Dat kon toen nog. In 1882 geeft Brahms een pianorecital (manuscript), na afloop werd hij toegejuicht door het publiek. Onder het publiek bevond zich de grootvader van Thom van Rossum (redacteur Gilde Utrecht Nieuws). In 1897 wordt er naast het gebouw van K&W een rooms-katholiek ziekenhuis gebouwd, het Johannes de Deo (architect van Kesteren). Een paar huizen tussen K&W en het ziekenhuis

blijven staan in afwachting van de uitbreiding van het ziekenhuis. Maar dat is er nooit van gekomen.

In 1907 is het gebouw feestelijk verlicht vanwege de geboorte van prinses Juliana.

In 1923 komt de Dada-tournee naar Utrecht en geeft een uitvoering in de grote zaal. De gemeente verwachtte onrust tijdens de uitvoering dus er was politie bij de uitvoering aanwezig. Het geheel is met een sisser afgelopen.

Maar er waren nog gebruikers van K&W, zoals de bond van geheelonthouders en de Provinciale Staten. In 1931 was er een bijeenkomst van Joodse invaliden en er is zelfs een voedselbank geweest in het gebouw (jaren '30).

In 1935 werden er wereldtoernooien schaken gehouden met als Nederlandse deelnemer dr. Max Euwe.

Door de jaren heen hebben er bekende directeurs aan het hoofd gestaan van de Muziekschool/het Conservatorium zoals: Johan Wagenaar (1918), Jan van Gilse (1933), Hendrik Andriessen (1937), Bertus van Lier, hoofddocent (1938) en Ton Hartsuiker (1979).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog veranderde de bestemming van het gebouw en werd het gebruikt voor ontspanning en vermaak voor de Duitse Wehrmacht (Werhrmachtheim). Er werden ansichtkaarten verstuurd naar het thuisland met de afbeelding van

het gebouw op de Mariaplaats. Het conservatorium bleef open tijdens de oorlog, er werd dus op een of andere manier lesgegeven.

Na de oorlog kwam het gewone leven weer op gang, er werden modeshows gehouden. Ook judowedstrijden kwamen langs, met als bekende deelnemer Anton Geesink. In 1953 werden de slachtoffers van de watersnoodramp o.a. in het gebouw van K&W opgevangen. Vanaf 1971 is het naastgelegen ziekenhuis leeg. Het voormalige ziekenhuis wordt een onderdeel van het Conservatorium inclusief de kapel.

In de avond van, ik dacht september 1988, brak er brand uit.

De ravage was enorm. Een enkel instrument werd gered, maar het overgrote deel ging verloren. Het gebouw veranderde in een ruïne. In 1991 wordt een geheel gerenoveerd gebouw feestelijk in gebruik genomen. De stad Utrecht heeft een Conservatorium teruggekregen, dat geheel aan de eisen voldoet. De in het gebouw toegepaste kunst is van Peter Struycken.

De cursisten zorgen ervoor dat als je in de buurt van het gebouw bent, er altijd klanken van piano, hoorn of een sprankelende alt te horen zijn. Het gebouw leeft.

HENK VAN HILTEN

Oude vrijstad Vianen

Het rondleidersevenement van 6 juni brengt ons naar de oude vrijstad Vianen, sinds 2019 onderdeel van de gemeente Vijfheerenlanden.

Met nog enkele Gildecollega's klim ik deze zonovergoten dag in de SnelBuzz, die haar naam volledig eer aandoet en ons binnen 15 minuten vanaf Utrecht Centraal bij de afgesproken halte in Vianen aflevert. Lex staat ons al op te wachten en leidt ons via een mooie, groene route en een stukje stadsmuur, naar de Grote Kerk, waar we worden

opgewacht door de rest van de groep. We beginnen met een rondleiding in deze hallenkerk, een rijksmonument, waar Lex wordt bijgestaan door zijn collega Hans Kluit, ook stadsgids in Vianen. De Grote Kerk is, als kapel, in de 13e eeuw gesticht door Hubert van Vianen en na een brand in de eerste helft van de 16e eeuw herbouwd met

DE KASTEELPOORT

steun van Reinoud III Van Brederode. Lex neemt ons op zeer boeiende wijze mee in de bewogen geschiedenis van de familie Van Brederode en daarmee ook van deze bijzondere kerk. We zien het prachtige, dubbeldekse, grafmonument van Reinoud III en zijn gemalin. Zij waren de ouders van Hendrik van Brederode, bijgenaamd 'de Grote Geus' die tijdens de opstand tegen de Spanjaarden in 1566 met een groep 'collega-edelen' een smeekbrief aanbood aan Margaretha van Parma en die daarop neerbuigend 'Gueux', ofwel 'bedelaars', genoemd werden. De erenaam 'Geus' is sindsdien niet

meer uit de annalen van de Nederlandse geschiedschrijving weg te denken.

Na de rondleiding in de kerk neemt Lex ons mee door het stadje. Vianen is een mooi gerestaureerd vestingstadje aan de Lek. Door een poort in de oude stadsmuur lopen we over een 'niet-mooi, maar-wel-praktisch' nieuw bruggetje over de Singel, naar de Voorstraat. Deze Voorstraat was ooit een deftige woonstraat en onderdeel van de Route Impériale II van Parijs naar Amsterdam en is nu een gezellige straat met winkels en terrassen. Nog steeds zichtbaar zijn de sporen van vroeger tijden, in de vorm van een aantal oude patriciërshuizen en het 15e-eeuwse stadhuis waarvoor, sinds de samenvoeging van de stad met omringende gemeenten, een nieuwe functie wordt gezocht. De ooievaar, trots staand op zijn nest, dat hoog boven dit voormalige stadhuis uittorent, krijgt even alle aandacht. Al wandelend en luisterend passeren we onder meer nog de oude Lekpoort en komen we bij de plek waar ooit kasteel Batenstein stond, het kasteel van de familie Van Brederode. Alleen de toegangspoort, de Hofpoort, staat hiervan nog overeind. Lex vertelt van de vondst, een paar jaar geleden hier vlakbij, van een graf met 82 skeletten, die heel bijzonder, keurig in gelid naast

LUISTEREN NAAR DE GIDS BIJ HET OUDE STADHUIS VAN VIANEN

elkaar lagen. De onderzoeken naar de herkomst van deze skeletten zijn nog gaande.

En dan gaat opeens de mobiele telefoon van Lex. Het restaurant dat hij heeft geregeld voor een 'afterdrink', vraagt waar we blijven! Tsja..., we zijn wel wat in tijd uitgelopen. Men is gelukkig bereid de gereserveerde tafel nog even voor ons vrij te houden. Na een paar afrondende woorden spoeden we ons richting terras. Het was een mooie en interessante excursie en inmiddels zijn we ook wel toe aan een drankje.

Dank Lex, voor je boeiende verhaal en dank aan de evenementencommissie voor de wederom uitstekende organisatie!

TEKST: MARIE-LOUISE KUIJPERS
FOTO'S: ALFRED STURKENBOOM

STADSMUUR VIANEN

MAQUETTE KASTEEL VIANEN

De bieb voor Rob en Tuba

Op woensdag 29 maart werd vanuit het Gilde weer een Taaltref georganiseerd bedoeld voor taalvrijwilligers mét hun taalmaatjes.

Van het Gilde waren aanwezig Martijn Verviers als voorzitter van de CCTA, Marja Heier, Hans Marcelis en natuurlijk Afke van Dijk. De Podiumzaal van de bieb op de Neude was goed gevuld. We werden welkom geheten door Martijn die ook het programma nader toelichtte. Na koffie, thee of fris zijn we in groepen uiteengegaan om onder deskundige leiding het gebouw te verkennen.

T: Mijn naam is Tuba en ik kom uit Turkije. Ik woon hier sinds december 2019. Ik leer al twee jaar Nederlands. In het begin van mijn leerproces heb ik cursussen gevolgd. Later ben ik met verschillende vrijwilligersorganisaties in contact gekomen om meer te oefenen met spreken. Ik heb Rob leren kennen via Gilde Utrecht en we oefenen sinds augustus wekelijks.

R: Sinds een aantal jaren ben ik taalvrijwilliger bij Samenspraak. In totaal heb ik al zo'n twintig taalmaatjes gezien. Ik kom uit het onderwijs en heb er tot mijn pensioen in 2016 maatschappijleer/maatschappijwetenschappen en bedrijfseconomie gegeven. Samenspraak-vrijwilligerswerk heb ik, toen ik nog werkte, ook al gedaan.

T: Ik ben erg blij dat ik aan dit evenement heb deelgenomen, omdat ik meer te weten ben gekomen over dit prachtige gebouw, dat ik al ken sinds ik in Utrecht woon; waar ik een aantal van mijn afspraken heb gehad, waar Rob en ik elkaar ontmoeten voor ons wekelijkse werk en waar ik vorig jaar ook heb meegedaan met de leesgroep van Gilde.

R: Het was leuk dat de taaltref op deze locatie georganiseerd werd. Op de foto zie je ons voor de werkplek op de begane grond. Voordeel in het gebouw is ook dat je gratis naar een wc kunt.

T: De rondleiding vond plaats in drie groepen en we leerden niet alleen over de opzet van de bibliotheek, collectie, boeken en andere bronnen, maar ook over de architectonische structuur van het gebouw. Het is een belangrijk centrum voor een leerling die

ROB EN TUBA BIJ DE TAALTREF IN DE BIEB

FOTO: PRIVÉARCHIEF

Nederlands leert. Ik vond het dak met dubbele beglazing en de beelden die de continenten voorstellen op de begane grond erg mooi.

R: Onze gids maakte er een persoonlijk verhaal van en ging goed in op de gestelde vragen. Ik vond het interessant om het luikje te zien waardoor de klokexpert moet kruipen om de grote klok in de benedenhal handmatig te verzetten van zomertijd naar wintertijd en omgekeerd.

T: Als nieuwkomer die Nederlands leert, was de ruimte met alle benodigde middelen om Nederlands te oefenen voor mij heel belangrijk. Hoewel ik al lang in de bibliotheek kom, had ik deze afdeling nog niet eerder bezocht.

Een van de moeilijkste dingen in een nieuw land is natuurlijk het omgaan met officiële zaken. Daarom is het informatiepunt in de bibliotheek een zeer belangrijke steun voor mij en voor mensen zoals ik die hier net zijn komen wonen en Nederlands proberen te leren. Ik heb geleerd dat ik over wonen, overheid, gezondheid, verzekering, geldzaken, werk en inkomen informatie en hulp kan krijgen. Informatie over deze onderwerpen staat op de website van de bibliotheek onder Informatiepunt.

Ook werd ons verteld dat er wekelijks een taalcafé is in een ruimte in de bibliotheek. Dit is een belangrijke oefenruimte voor nieuwe maatjes en cursisten Nederlands of voor mensen die hun Nederlands willen verbeteren.

Het is fijn dat we kunnen komen wanneer we willen.

R: Verrassend vond ik om te horen dat de Bieb ook een informatiepunt is voor verschillende onderwerpen. Zo kun je onze taalmaatjes met vragen doorverwijzen naar de desbetreffende spreekuren. Behalve op de Neude zijn er ook in de andere Utrechtse bibliotheken regelmatig spreekuren.

T: In het laatste deel, net voor de sluiting, was er een speeddate waarbij we twee kleine gesprekje hadden om iemand te leren kennen. De tijd was beperkt, maar ik vond het leuk. Eerst heb ik gesproken met een Nederlandse dame. Ze zei dat ze van reizen houdt en ons gesprek ging vooral over de landen die ze heeft gezien en mooi vond. Ten tweede heb ik gesproken met Hans Marcelis. Het ging over wat we doen en onze opleiding. Ik hoorde dat hij leraar Klassieke Talen was en dat hij vrijwilligerswerk doet na zijn pensionering.

R: Mij trof een Syrische tweelingzus die haar weg al goed gevonden heeft

MATERIELEN IN DE BIEB

FOTO: HANS MARCELIS

en binnenkort met haar master gaat beginnen. Ook sprak ik met een architect uit Argentinië. Hij heeft werk, maar daar wordt vooral Engels gesproken.

Voor meer informatie over de bibliotheek verwijzen we jullie naar Gilde Utrecht Nieuws van april 2023

TUBA TEYLAN EN ROB HEERDINK

Problem? No Problem?

Tijdens mijn vakantie in Cappadocië (Turkije) bezocht ik met mijn reisgenoot, die daar geboren is, zijn familie. Ik spreek geen Turks en zijn familie geen Engels en ook geen andere taal die ik spreek. Wij moesten dus communiceren door middel van een glimlach en wat gebaren. Daarmee kom je overigens een heel eind en na een paar bezoeken voelde ik mij helemaal op mijn gemak. Ik werd telkens traditioneel begroet, mijn hand gekust en naar het hart en voorhoofd gebracht. Ik voelde mij welkom en glimlachte breed, mijn hand op mijn hart.

Mijn reisgenoot tolkte af en toe een paar woorden en op die manier kon ik ook duidelijk maken dat ik gelukkig was met de hartelijke ontvangst en de gastvrijheid. Ook hielp mijn jeugdlectuur hierbij een beetje. Uit het reisverhaal van Karl May, waarin deze als Kara Ben Nemsî samen met Hâdj Halef Omar een avontuurlijke reis door het Midden Oosten maakt, had ik een paar veelvoorkomende uitdrukkingen onthouden. Zo kon ik bij een prachtig en overdadig gedekte tafel uitroepen:

‘Masjallah’ of, als ik de aansporingen om nog meer te eten niet wilde opvolgen de handen opsteken en roepen: ‘El Hamdoulillah’ om aan te geven dat ik echt genoeg gegeten had. Reden voor hartelijk gelach bij de tafelgenoten. Maar een gemeenschappelijke taal hadden wij niet. In dat opzicht deed het me denken aan de paar dagen die ik, enkele jaren geleden, doorbracht in het stille klooster van de Trappisten in Zundert. Daar werd opzettelijk niet gesproken, ook niet tijdens de

maaltijden. Ook toen kreeg ik na verloop van tijd - vrijwel woordloos dus - een indruk van mijn tafelgenoten en had de ene wat meer mijn sympathie dan de andere.

Dat soms weinig woorden nodig zijn las ik ook in een reisverslag, ik meen van Martha Gellhorn, een oorlogscorrespondente, waarin ze schreef over een reis in Afrika met een Afrikaanse gids. Deze gids was welgeteld twee Engelse woorden rijk namelijk: ‘No’ en ‘Problem’. Als zich een bepaalde

situatie aandiende, bijvoorbeeld een groep ruiters met speren die aan de horizon opdoemde, vroeg Martha aan de gids: 'Problem?'. Als deze dan antwoordde: 'No Problem', wist Martha wat haar te doen stond, doorrijden of omkeren. Twee woorden.

Misschien vraag je je nu af, wat wil je hiermee zeggen? Wil je beweren dat taal niet zo belangrijk is tussen mensen en dat onze inspanningen om anderen te begeleiden bij het begrijpen van - en zich uitdrukken in - onze taal onbelangrijk zijn? Nee, natuurlijk niet. Je kunt je zonder taal wel een klein beetje behelpen - en daar sterke verhalen over vertellen - maar je hebt taal broodnodig. Je hebt taal nodig als je de ander wilt begrijpen en je jezelf wilt uitdrukken. Met taal kun je met anderen overleggen. Je kunt anderen niet alleen duidelijk maken dat er een probleem is, maar ook waaruit dat probleem bestaat, hoe

groot het is, hoe het is ontstaan, wat de gevolgen kunnen zijn, op welke andere problemen het lijkt en overleggen hoe dit probleem dient te worden aangepakt en zo mogelijk opgelost.

Taal is essentieel tussen mensen. Met deze column wil ik slechts aangeven dat je op vrijwel elk niveau kunt communiceren met een ander. Daar is een vlekkeloze grammatica (hoe belangrijk ook) niet voor nodig. Dat communicatie altijd mogelijk is, kunnen we met onze taalmaatjes bespreken om hen zelfvertrouwen te geven en de durf om te praten te bevorderen. Daarnaast tonen de verhaaltjes aan hoe belangrijk het is om je in te leven in degene die je met taal begeleidt en hoe belangrijk het is om empathie uit te stralen bij je werk. De komende tijd zullen we bij de CoördinatieCommissie Taalaanbieders (CCTA) ons onder andere opnieuw bezighouden met de kwaliteit van ons

werk. Het is van groot belang om daar van tijd tot tijd bij stil te staan. Wat kan er beter en effectiever? Wat kunnen we van elkaar leren en hoe bereiken we het beste resultaat. Het zou goed zijn als je daarover mee zou willen denken en ons zou berichten wat je gedachten daarover zijn (kantoor@gildeutrecht.nl).

In oktober is er weer een taaltref met taalvrijwilligers en hun taalmaatjes, die bestaat uit een taalwandeling door de stad onder leiding van Gildegidsen en wordt afgesloten met een lunch. Wij zien je graag bij deze en bij andere activiteiten.

Intussen veel plezier bij je mooie en belangrijke vrijwilligerswerk. 'Problem?' Laat het ons weten (kantoor@gildeutrecht.nl). 'No Problem?' Veel succes en tot ziens.

MARTIJN VERVIERS

IN DE SCHIJNWERPER

ZiZo is veel meer dan horeca

Voor een aantal rondleiders van het Gilde is ZiZo een begrip. Bij dit etablissement aan de Oudegracht, vlakbij het Gildekantoor in de Lange Smeestraat, strijken ze na afloop van een stadswandeling graag met hun gezelschap neer voor een lunch of een high tea of alleen een drankje.

Twee schoolborden tegen de gevel nodigen de passanten op de Oudegracht vriendelijk uit om even bij ZiZo naar binnen te gaan. Voor koffie bijvoorbeeld zoals het ene bord suggereert of om iets te eten van de zelfgemaakte lekkernijen die het andere bord aanprijst.

Winkel en atelier

Wie even naar de speels vormgegeven reclame boven de ingang kijkt, weet trouwens direct dat ZiZo niet alleen een eetcafé is maar ook een winkel met een eigen atelier. En eenmaal binnen word je hoogstwaarschijnlijk begroet

ANNEMIEKE, MARYLINE EN NIEK IN DE HET ZIZO EETCAFE

door een van de dertig mensen met een beperking die hier onder begeleiding van medewerkers van Reinaerde actief zijn. Het is een formule die al dertig jaar werkt want in 1993 startte ZiZo hier als eerste in ons land met een bedrijf waar het grootste deel van het personeel bestaat uit mensen met een beperking. Zoals Niek of Maryline die hun 12½-jarig dienstverband bij ZiZo alweer enige tijd geleden hebben gevierd. 'Ik help in de bediening en ook werk ik in de keuken', vertelt Niek die trots is op de worteltaart waar net de laatste hand aan is gelegd.

dat spelers van FC Utrecht een keer op bezoek kwamen. Maar hij is dan ook voetbalfan, van Ajax en van FC Utrecht. Maryline is ook regelmatig in het atelier te vinden want het breien van sjaals is ook een van haar specialiteiten.

Keuken

Annemieke is een van de vijf vaste begeleiders die bij ZiZo werken. Meestal is ze in de keuken te vinden. 'Daar ligt mijn hart maar als begeleider heb je natuurlijk met alle afdelingen te maken. En dat maakt het werk ook zo

De gerechten en de lekkernijen die op de menukaart van ZiZo staan worden vrijwel allemaal door de mensen op de werkvloer gemaakt. Brood bakken doen ze niet, dat komt van het Vlaams Broodhuis in de Twijnstraat, vertelt Annemieke. In de goed geoutilleerde keuken werkt ook Angela. Drie dagen in de week komt ze vanuit Zeist met de trein naar Utrecht CS en loopt dan naar ZiZo. 'Ik werk meestal in de bakhoek bij de koekjes en de taarten. En ik ben kampioen kokosmakronen maken', vertelt ze trots.

De broodjes en het gebak van ZiZo zijn niet alleen voor de gasten van het eetcafé want het bedrijf levert ook aan zakelijke klanten in de buurt of particulieren die hun bestelling zelf afhalen. Zo gaan bijvoorbeeld diverse soorten taart naar het restaurant van het Bartholomeus Gasthuis.

Creatief

Een groot deel van het assortiment in de winkel wordt in het atelier gemaakt. Dat gebeurt in een ruimte aan de achterzijde van het pand. Aan een grote tafel zitten medewerkers te breien (vaak sjaals of spullen voor baby en kind), worden ansichtkaarten en vlaggetjes gemaakt of lampenkapjes versierd met decopatches. Avondeten is bij ZiZo niet mogelijk en op zondag is de zaak dicht. De medewerkers gaan om vier uur zelfstandig naar huis of worden opgehaald met taxibusjes. Het is trouwens mogelijk om het pand te huren voor een receptie of een feestje, dit kan zowel binnen als buiten de openingstijden. Interesse? Stuur een mail naar zizo@reinaerde.nl.

TEKST EN FOTO'S: COR VAN SANTEN

ZiZo OP DE OUDEGRACHT

Maryline zegt graag achter de kassa te staan en ook het bedienen van gasten die iets komen eten of drinken, vindt ze leuk. Ze weet nog goed dat Jan van Zanen, de vorige burgemeester, af en toe langskwam. En Niek herinnert zich

gevarieerd.' Naast de vaste staf zijn er vijf begeleiders die als invalkracht werken, vaak volgen ze nog een opleiding en ook kan ZiZo rekenen op meerdere vrijwilligers die graag een handje komen helpen.

Samenwerking bibliotheek en Gilde smaakt naar meer

Lisandro Susana werkt afwisselend in de bibliotheek van Kanaleneiland en Hoograven. Voor hem is de wijkbibliotheek een huiskamer waar mensen niet alleen langskomen om boeken te lenen maar ook terecht kunnen met allerlei vragen. Die hebben vaak te maken met onvoldoende kennis van de Nederlandse taal. De taalwandelingen die het Gilde aanbiedt helpen volgens Lisandro om die achterstand te verminderen.

Stadswandelingen organiseren en mensen helpen om de Nederlandse taal onder de knie te krijgen zijn twee kerntaken van Gilde Utrecht. Meestal zijn het gescheiden trajecten. De gidsen trekken met groepen door de stad en de taalmaatjes doen hun best om het Nederlands van hun cursisten te verbeteren. In Kanaleneiland worden sinds 2022 taalwandelingen georganiseerd waardoor de deelnemers de wijk beter leren kennen en tegelijkertijd werken aan hun Nederlands. Want, dat is de afspraak: de voertaal van het gezelschap is Nederlands, ongeacht uit welk taalgebied de deelnemers komen.

Kanaleneiland

Verschillende vrijwilligers van het Gilde zoals Martijn Verviers en Ton Viguurs nemen de groepen mee op hun wandeling door de wijk. Voor voldoende deelnemers zorgt Lisandro Susana die bij de Utrechtse bibliotheek werkt. Lisandro is behalve in de wijkbibliotheek van Kanaleneiland ook actief in het filiaal van Hoograven. 'Als het Gilde ook voor deze wijk gidsen beschikbaar heeft, dan is het voor mij eenvoudig om genoeg deelnemers te vinden', vertelt hij op een middag in de ruime en moderne bibliotheek op Kanaleneiland. Het pand tegenover het winkelcentrum Nova en de Churchillaan trekt naast boekenliefhebbers van alle leeftijden en scholieren en studenten die een werkplek zoeken, ook wijkbewoners die met allerlei vragen zitten. 'Mensen voor wie Nederlands hun tweede taal is en die ondanks dat ze hier al lang wonen, moeite hebben met die taal', weet Lisandro.

Hij doelt op migranten die vaak productiewerk deden of vrouwen die hoofdzakelijk thuis waren en weinig Nederlands spraken. Hun kinderen

hebben wel het Nederlandse onderwijs doorlopen. Soms kunnen ouders dus met vragen van instanties als de Belastingdienst, de gemeente of de zorg bij hun kinderen terecht. Maar dat lukt lang niet altijd of ze willen hen er niet mee belasten. 'Denk aan het jargon dat de Belastingdienst gebruikt. Dat snappen ze niet en dan komen ze naar een laagdrempelige plek zoals de bibliotheek om advies te vragen.'

Voorlezen

Een andere succesvolle samenwerking van het Gilde en de bibliotheek op Kanaleneiland is het project Verhalen aan de Leestafel. De deelnemers zijn senioren uit de wijk die twee keer per maand samenkomen. Het voorlezen gebeurt door Gildevrijwilligers. Lisandro is voor het Gilde contactpersoon namens de bibliotheek. 'Dat voorlezen is heel populair', heeft hij gemerkt. Dat type sociaal werk doet Lisandro (42) graag, uiteraard samen met zijn collega's. 'Ik ben geboren en opgegroeid op Curaçao, heb meerdere jaren in de Dominicaanse Republiek gewoond, dus mensen uit het Caraïbisch gebied of Spaans- of Engelssprekende bezoekers kan ik meestal wel helpen. Collega's die Turks of Arabisch beheersen kunnen weer anderen van dienst zijn. Ook daarom is het goed dat we hier personeel hebben dat zo divers is.'

Grafisch Lyceum

Dat hij in de bibliotheek zou gaan werken was niet de bedoeling toen hij op zijn twintigste naar Nederland kwam. 'Ik heb in Utrecht op het Grafisch Lyceum de opleiding tot webdesigner gevolgd. Daarna ook nog in Antwerpen gestudeerd maar toch naar Utrecht teruggekomen omdat ik mezelf enorm thuis voel in die stad. Alleen dat technische werk als webdesigner

LISANDRO IN DE BIBB KANALENEILAND

beviel mij niet. Ik heb ontdekt dat ik juist heel graag met mensen werk. Zo heb ik een aantal jaren gewerkt voor Digiwijs. Dat betekende lesgeven aan mensen die niet met de computer overweg kunnen. Later deed ik mee aan het Europese project 'Ouderen in de Wijk' waarbij we senioren hielpen met taal- en computerlessen. Niet alleen om deze mensen digitale vaardigheden bij te brengen maar ook om hen uit hun isolement te halen. Je ervaart dan dat er mensen zijn die angst hebben voor het gebruiken van een smartphone, een laptop of een tablet. Maar als je hen leert om bijvoorbeeld de krant te lezen op een computer of whatsapp te gebruiken of dat ze gaan beeld-bellen met hun familie dan zie je hen opbloeien en groeit hun zelfvertrouwen.'

Digicafé

Eenmaal in dienst van de bibliotheek kon hij soortgelijk werk doen in wat ze het Digicafé noemen. 'Dat zijn bijeenkomsten voor de wijk waarin we

onderwerpen als veilig internetten of digitaal burgerschap bespreken. Ik ben dan gastheer en we vragen specialisten om in simpele bewoordingen mensen te vertellen over dit soort zaken. In Hoograven draait dit heel goed. Ik hoop dat we dit binnenkort ook op Kanaleneiland kunnen aanbieden.' Na de laatste reorganisatie van de bibliotheek is Lisandro in de eerste plaats bezig met de dienstverlening op de werkvloer. Denk aan vragen over de collectie, het inleveren, reserveren en transport van de boekenvoorraad. Maar in het contact met bezoekers

van de bibliotheek realiseert hij zich dat miscommunicatie vanwege taalachterstanden altijd op de loer ligt. 'Daarom ben ik zo blij met die taalwandelingen die het Gilde nu aanbiedt. Zelf ben ik al twee keer meegegaan want ik leer er ook van. En voor of na zo'n wandeling maak ik altijd een ronde door de bibliotheek zodat de deelnemers zich daar sneller thuis voelen.'

Wandelen met moeders

De animo voor de taalwandelingen is volgens Lisandro groot. 'Onlangs

nog was ik in gesprek met een BSO (buitenschoolse opvang van leerlingen van de basisschool). Iemand stelde voor om met de moeders van deze kinderen zo'n wandeling te doen. Maar dat vraagt natuurlijk wel om goede begeleiding. In elk geval hoopt hij dat de taalwandelingen in Hoograven ook snel van start zullen gaan. Welke leden van het Gilde melden zich aan om zo iets in die wijk op poten te zetten?

TEKST EN FOTO: COR VAN SANTEN

LUCASBRUG

FOTO: RENÉ VEENIS

Antiek, curiosa en kitsch op en om de Oudegracht

De lezer die mijn interviews in GUN kent (in alle onbescheidenheid: 43 stuks vanaf 2008) weet dat meestal een van onze eigen mensen of functionele relaties in de schijnwerper staat. Laat ik daar eens van afwijken en iets vertellen over de bedrijvigheid in de omgeving van ons kantoor op het gebied van antiek, curiosa en – ja ook: – kitsch en ‘rommel’.

Dichtbij ons kantoor is de winkel ‘Helena-brocante’, bijna onze buurvrouw. Op vrijdag- en zaterdagmiddag staat ‘de blauwe hond’ buiten en kun je een kijkje in haar winkel nemen. Altijd is ze toeschietelijk en als je belangstelling hebt laat ze haar eigen schilder- en beeldhouwwerk zien, gemaakt in het atelier boven achter de winkel.

Op een steenworp afstand van Helena treffen we ‘De Witte Eenhoorn’. Een winkel vol met vazen, glazen, kunst en etnografica uit alle windstreken, en het publiek is ‘wereldbreed’.

Even verderop is Stichting de Arm (aan beide zijden van de gracht), ook wel bekend als De Kringloop. Het assortiment is heel breed en de ruimtes, met name die aan de oneven kant, laten

ook het opstellen van meubels toe.

De Arm koopt, anders dan de andere ‘geïnterviewden’ niet zelf in, alles wordt om niet door particulieren gebracht – dat zie je terug in de aantrekkelijke prijzen.

Het verst af van het Gildekantoor (maar wat is ver?) is De Oude Pijpenlade, vlak bij de Haverstraat, een overvolle winkel mét kelder, waarbij alle elf medewerkers ook spullen uit eigen verzamelingen inbrengen.

De andere kant op vanaf de Smebrug, dus richting Twijnstraat, treffen we nog drie antiekwinkels aan!

Christien Jurcka is al heel lang in het vak – zij is nota bene geboren in het huis van Helena, dus de handel in antiek zit haar in het bloed. Zij koopt met name in België en Frankrijk in.

Even verderop staan de oude eetbordjes buiten onder het uithangbord ‘Antiek en Curiosa’ (de zaak heet naar het adres: OG 314), maar wat deze zaak echt speciaal maakt is de grote collectie lp’s. Le coin perdu (‘De verloren hoek’) vlak voordat je bij de Twijnstraat bent, brengt het duurdere segment Jugend en Art Déco-kunst. Om van te watertanden...

Heb je wel eens wat tijd over vóór of na de vergadering op het Gildekantoor? Neem eens een kijkje in een van deze zeven enorm gevarieerde zaken! En wie weet, vind je iets voor thuis of voor je taalmaatje! En bedenk – zoals Helena zegt – ‘Je krijgt altijd korting!’

TEKST: AART DE VEER

FOTO’S: ALFRED STURKENBOOM

Naam winkel	De Oude Pijpenlade
Adres	Oudegracht 199
Telefoon	030 231 73 35
Openingstijden	di-vr 11-17.30, za 11-17, drie laatste zondagen 14-17
Assortiment, herkomst	kunst, antiek, etnografica, vintage, foto’s, sieraden, penningen e.a.
Klanten	veel buitenlanders

Naam winkel	OG 314
Adres	Oudegracht 314
Telefoon	06 50 60 21 42
Openingstijden	di t/m za 12.00 – 17.30
Assortiment, herkomst	klein antiek, zilver, curiosa, vintage, lp’s
Bijzonderheden	inkoop van particulieren, ook aan huis

Naam winkel Helena
Adres Lange Smeestraat 3
Telefoon 030 234 27 47 en 06 44 13 62 82
Openingstijden vr en za 12.00 – 18.00 of bellen
Assortiment, herkomst brocante, design, eigen werk
Bijzonderheden 'de blauwe hond' als mascotte

Naam winkel Stichting De Arm alias De Kringloop
Adres Oudegracht 247 en 266
Telefoon 030 289 36 49
Openingstijden di t/m za 10.00 – 17.00
Assortiment, herkomst ingebracht door particulieren, geen inkoop

Naam winkel Le Coin Perdu (dhr en mw Thijssen)- De Verloren Hoek
Adres Oudegracht 374
Telefoon 030 233 10 06
Openingstijden do t/m za 12.00 – 17.30 (za tot 17.00)
Assortiment Art Nouveau, Art Deco, design

Naam winkel Christien Jurcka
Adres Oudegracht 308
Telefoon 06 19 56 77 06
Openingstijden woe t/m zo 14.00 – 18.00
Assortiment, herkomst Frankrijk / België
Klanten veel jong publiek
Bijzonderheden bestaat al 30 jaar

Naam winkel De Witte Eenhoorn
Adres Oudegracht 300
Telefoon 06 28 75 66 74; geen website!
Openingstijden Onregelmatig
Assortiment, herkomst Eclectisch, 'de smaak van de eigenaar'
Klanten wereldbreed

De cirkel is rond

Als deelnemers aan een rondleiding horen dat ik in Amersfoort woon zijn ze vaak verbaasd dat ik gids ben in Utrecht. Dan zeg ik altijd maar dat ik lang in Utrecht gewerkt heb en zodoende ook wel wat van Utrecht weet.

Toen ik in 1992 in Utrecht ging werken had ik mijn sollicitatiegesprek aan de Nieuwegracht 65, naast het Catherijneconvent. Daar zat het Gijssens instituut, een zelfstandige laboratoriumopleiding, die later opgegaan is in de Hogeschool Utrecht en ROC Midden Nederland. Toen fietste ik al dwars door de stad naar de Draaiweg/hoek Merelstraat waar de andere gebouwen van de opleiding zaten. Enkele jaren later verhuisden we naar de Johan de Meesterstraat (achter de Vleutenseweg) en nog weer later naar de Vondellaan. Ik heb in de ruim 25 jaar dat ik daar gewerkt heb de stad al aardig leren kennen. Daar kwam nog bij dat ik vanaf 2008 een studie deed waarbij ik, soms tussen lessen en een vergadering door, colleges ging volgen aan de Drift, maar ook wel in de Uithof of op het terrein van de voormalige Kromhoutkazerne. Als ik dan door de Jan van Scorelstraat fietste, keek ik mijn ogen uit naar de prachtige details van de Amsterdamse School aan deze huizen. Inmiddels hebben Thea Boekhout en ik een wandeling ontwikkeld in deze buurt.

Dat architectuurwandelingen mijn favoriet zijn is wel bekend, maar ik merk steeds meer dat ook de verhalen over de mensen die gewoond of gewerkt hebben in de gebouwen een extra dimensie toevoegen, zoals bijvoorbeeld tijdens de wandeling over Sterke vrouwen in Utrecht. Maar ook bij de wandeling in en rond het 'Vorstelijk Complex'. Hier is uit twee voormalige basisscholen een complex gevormd voor welzijnswerk en horeca en er is een nieuw theater aan toegevoegd. Dat geeft spannende architectuur, maar de geschiedenis van de gebouwen en hun omgeving maken het verhaal compleet. Klassenfoto's uit het verleden en het feit dat de school in oorlogstijd gefunctioneerd heeft als ziekenhuis zorgen ervoor dat je anders kijkt naar de gebouwen. Uitleven in de architectuur kan ik me zeker bij de cursus Architectuur Binnenstad, waarbij we in vier weken de geschiedenis van de architectuur behandelen vanaf de Romaanse tijd tot de Moderne Architectuur aan de hand van vooral Utrechtse voorbeelden die we dan ook gaan bekijken.

RIËT MOLENAAR

FOTO: PRIVÉARCHIEF

Een andere kant van mijn werk voor het Gilde is de contacten met de musea en andere externe organisaties. Dat geeft naast de inhoudelijke kant ook veel geregel. Als blijkt dat bij een bepaalde tentoonstelling een geschikte wandeling gelopen kan worden, nemen we contact op met het museum. Als het museum positief reageert, begint het zoeken naar rondleiders, het maken van een wandelschema, het uitwisselen van kennis en het ontwikkelen van een wandeling. Een recent voorbeeld is de wandeling over de Utrechtse 17e-eeuwse schilders bij de tentoonstelling Ode aan Antwerpen in het Catharijneconvent. Naast de externe contacten is er tijdens zo'n project ook vaak een wat intensiever contact met een aantal collega's waardoor je ze ook beter leert kennen.

Soms gaat het ook om kleinere projecten zoals een wandeling op 10 juni in het kader van Wereld Art Nouveau-dag of een Sint-Maartenwandeling in november.

Bijzonder vond ik dat de afgelopen rondleidersvergadering gehouden werd in het Auditorium van het Catherijneconvent. De ruimte waarin ik dertig jaar geleden praktijklessen verzorgde voor het laboratoriumonderwijs. Dat gaf mij het gevoel: De cirkel is rond.

RIËT MOLENAAR

RIËT ALS GIDS BIJ HET VORSTELIJK COMPLEX ZUILEN

FOTO: ALFRED STURKENBOOM

Bomen

Stapvoets reed de toeristenbus met Nederlanders over een slingerweggetje op het eiland Jersey op weg naar een lunchcafé. 'Dames en heren, kijkt u even naar rechts' klinkt de stem van meneer Han, 'U ziet dan een bloeiende tamarinde, die hebben we thuis niet'. 'Oh, oooh, zo mooi, zo apart'.

In het lunchcafé moest een deelnemer toch even wat kwijt: 'Meneer Han, dat was toch gewoon een magnolia waar u ons op attendeerde in de bus?' Ik deed nog een zwakke poging er een gewiekste draai aan te geven maar voelde mij toch betrappt. Waarom zei ik dat toch? Ik had het ergens gelezen en vond tamarinde zo'n mooi woord, dat moest ik een keer gebruiken.

Deze miskleun was niet de directe aanleiding tot het volgen van een bomen-cursus, dat waren de routebeschrijvingen van de LAW (Lange Afstands Wandelingen) in de jaren tachtig.

Deze waren nogal onduidelijk - bij een vijfsprong neemt u het pad bij de linde - en er is niks zo vervelend om weer terug te moeten lopen om het juiste pad te zoeken als je bij de verkeerde boom het pad op was gegaan.

In de jaren zestig van de vorige eeuw moest je bij elke sollicitatie een boom tekenen om iets van je persoonlijkheid te laten zien.

Tekende je een stam en een kroon? Dan had je geen diepgang. Je was tenslotte de wortels vergeten. Tekende

je wortels, een stam, wat takken en wat blaadjes dan was je een muggenzifter. Een enorme kroon duidde op geldingsdrang en grootheidswaan en het tekenen van een gigantische stam duidde op een dierlijk mens, sensueel, oversekst. Oh... en een afgezaagde tak? Dan had je een trauma.

Bomenkennis betekent een aanzienlijke verrijking bij het zwerven over veld en beemd. Hé, een rijtje krentenboompjes, verderop wat pluïmesses, even ruiken aan de geurige bloemen.

In de hortus van Haren bij Groningen vind je een Keltische boomkalender. Je gaat op je geboortedag en -maand staan en een pijl wijst naar de bijbehorende boom. Daar vind je je karaktereigenschappen: de haagbeuk verwijst naar een enorme behoefte aan bewondering en erkenning en geeft een eeuwig gevoel bedrogen te worden, je vertrouwt niemand maar wil wel graag bewierookt worden - sprekend een zwager van mij, ten voeten uit. Van de koude kant, dat wel.

Bomen hebben esthetische waarde. Zeker. Dat zag Eva in het Paradijs al. Had ze het daar maar bij gelaten. Helaas, ze moest er zo nodig ook van eten en daarvan ondervinden wij dagelijks de gevolgen.

Bomen over bomen zonder een rol toe te delen aan de rode beuk (de notarisboom, de domineesboom,

de liefdesboom) is ondenkbaar. Een beetje beuk heeft 300.000 blaadjes. Een beuk ordent zijn blaadjes zo dat hen geen spatje zonlicht ontgaat. Dat mag ook niet, anders valt het zonlicht op de stam die dat niet verdraagt, dan ontstaat er schorsbrand. In Groningen mocht de bruine beuk alleen geplant worden als je meer dan tien hectare grond in je bezit had, dat was dus alleen voorbehouden aan de herenboeren. In de vroegere strafkolonie Veenhuizen, waar op de gevel van de huizen 'Orde en Tucht' stond, had het hoogste personeel recht op een rode beuk.

Voor bomen gelden andere regels dan voor mensen. Gerimpelde en door het leven getekende oude mensen tellen niet meer mee.

Vooral jong zijn telt: mooi en dynamisch. Zo niet in de bomenwereld. Hoe ouder de boom, hoe mooier, des te meer status en aanzien.

Niets ter wereld is zo mooi als een oude boom in de winterzon.

Het mooiste der wereld moet worden gekoesterd en dat kan op allerlei manieren. Praten met bomen is te hoog gegrepen, te koninklijk, maar knuffelen kan wel. Daar is een cursus voor, die heb ik gevolgd. Knuffelen behoort je wel onbespied te doen. Zelf ga ik voor zonsopgang erop los, volledig bevoegd.

HAN DAVIDSE (OUD-BOMENGIDS)

Vorige puzzel

De puzzel uit het vorige nummer heeft tot onze verbazing geen enkele inzending opgeleverd. Waarschijnlijk was de opgave te moeilijk of viel deze buiten het kader van de historisch-culturele achtergrond van de lezers. Gevraagd werd naar voorbeelden of begrippen waarin het woord Utrecht is verwerkt en dan had men het volgende kunnen antwoorden: *hij is* of *komt van* Utrecht (hij is homo); *utrechtenaar* (homo, pederast); *Utrechts wagentje* (bepaald type jachtwagentje); *Utrechtse sprits* (bekende lekkernij, als voorbeeld gegeven); *Utrechts kwartje* (kusje of zoentje). Zoals u ziet, is deze oogst gering en dat verklaart wellicht de ontbrekende belangstelling voor deze puzzel. Maar daarom niet getreurd (als het maar niet weer gebeurt).

Helaas kwam ook op de tekening van Henk van Hilten geen enkele juiste inzending. Misschien was ook die te moeilijk? De tekening is gemaakt bij het Geertebolwerk ter hoogte van de Tuinstraat.

Nieuwe puzzel

Met het festival Oude Muziek in het vooruitzicht wordt uw aandacht gevraagd voor vier mensen die een rol hebben gespeeld in het Utrechtse muziekleven.

1. Muziekpublicist en componist uit de vorige eeuw; was oprichter van het tijdschrift Mens en Melodie.
2. Leerling van nummer 1 en dirigent van het USO wiens beweeglijkheid in zijn naam doorklinkt.
3. Telg uit een Utrechtse familie van musici en leerling van o.a. Luciano Berio.
4. Ook een dirigent van het USO, met succes vier keer getrouwd, die zijn vleugels ver heeft uitgeslagen tot hij in Australië neerstortte.

Weet u welke namen we hier zoeken of heeft u een idee waar Henk van Hilten de tekening heeft gemaakt? Stuur uw antwoord dan voor 1 november 2023 naar kantoor@gildeutrecht.nl of, als u liever pen en papier gebruikt, naar Redactie Gilde Utrecht Nieuws, Lange Smeestraat 7, 3511 PS Utrecht

THOM VAN ROSSUM

TIP

Pelgrimstocht in Utrecht

In de Jacobikerk is deze zomer een kleine tentoonstelling te zien rond het thema 'Utrechtse pelgrims'. Marjon Moed van Via Jacobi heeft zelf de pelgrimstocht naar Santiago de Compostela volbracht (de camino) en laat dit aan de hand van allerlei parafernalia zien. Ze organiseert een pelgrimstocht in

Utrecht op 30 september a.s. langs bijzondere plekken in de stad, gekozen door bezoekers van de tentoonstelling. Je kunt op een kaart van de stad aangeven wat jouw favoriete plek is, en deze plek kan dan worden opgenomen in de 'camini' – een kleine camino. De Jacobikerk is in het kader van Kerken

Kijken Utrecht open van woensdag t/m zondag van 12 – 16 uur, tot en met zondag 10 september. Daarna alleen op zaterdag en zondag. De tentoonstelling is in het Noorder of Onze Lieve Vrouwe-koor. Voor meer informatie: www.viajacobi.nl

AART DE VEER

TEKENING: HENK VAN HILTEN

